

Prve ocene letošnjega gospodarskega gibanja

Po prvih ocenitvah bo družbeni bruto proizvod letos za približno 550 milijard din ali 16 odstotkov večji kakor lani. Od skupnega povečanja 550 milijard odpade na industrijo približno 270 milijard, na kmetijstvo približno 180 milijard, na vsa druga področja pa 100 milijard.

Primerjava dejanskega porasta v letošnjem letu s porastom, ki ga je določil plan, je takale:

	Planirani porast	Realizirani porast (ocenitev)
Industrija	12 %	15 %
Kmetijstvo	12 %	26 %
Gradbeništvo	7 %	21 %
Druga področja	7 %	7-14 %

Kakor vidimo, je na vseh področjih porast nekaj večji, kakor je bilo planirano, in to tudi če upoštevamo določeno povišanje cen.

Porast nacionalnega dohodka znaša 17 odstotkov je torej večji kakor porast družbenega proizvoda. Na to je vplivala predvsem dobra letina v kmetijstvu, kjer se je dohodek povečal za 51 odstotkov.

V razdelitvi dohodka se večinoma realizirajo osnovne naloge družbenega plana. To lahko vidimo iz primerjave porasta dohodka osebne potrošnje in investicij. Po ocenitvi znaša porast:

pri nacionalnem dohodku 17 odstotkov, v osebni potrošnji 13 odstotkov, v investicijah 7 odstotkov.

Porast osebne potrošnje je torej višji, kakor je bilo določeno (13 odstotkov namesto 9 odstotkov).

Tudi investicije naraščajo, vendar so znatno manjše kakor dohodek, tako da lahko ocenimo ta porast investicij za realen in v skladu z našimi možnostmi. Naj pripomnimo, da se je spremenil tudi sestav investicij: zmanjšal se je delež industrije, povečal pa delež kmetijstva in objektov družbenega standarda, posebno stanovanjske gradnje.

Tudi proračunska potrošnja se je nad pričakovanje povečala. Letos je bilo to povečanje omogočeno z izjemno visokim porastom nacionalnega dohodka, v prihodnjih letih pa se bo resno zastavilo vprašanje uskladitve proračuna z gibanjem nacionalnega dohodka in z okviri, ki jih porastu proračunske potrošnje določa perspektivni plan.

Dotok deviz iz neblagovnega poslovanja

Cenijo, da bo znašal skupni izvoz do konca leta 120 do 125 milijard din. To je več, kakor smo računali, in za več kakor 25 milijard več, kakor smo izvozili lani. Vendar, uvoz je naraščal še hitreje, tako da se bo skupni deficit (primanjkljaj) v plačilni bilanci povečal. Upoštevati pa moramo, da smo letos velike količine blaga uvažali na račun kreditov in pomoči in na račun reparacij in da del povečanega uvoza odvajamo za ustvaritev normalnih rezerv in zalog, ki so potrebne za enakomerno gibanje gospodarstva (s tem pa rezerve še vedno ne bodo dosegle potrebne višine). Če vse to upoštevamo, dobimo, da je dejanski tekoči deficit res večji kakor lani, manjši pa, kakor je bil določen v planu.

	1956	1957
Dohodki	29,6	36,1
Izdatki	13,3	15,1
Razlika	16,3	21

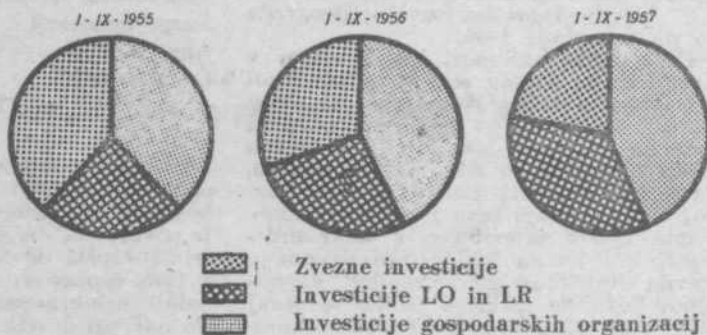
Opraviti imamo torej s pomembno razliko v našo korist — čist devizni dotok — in ta razlika se povečuje. Neblagovni dohodki tvorijo približno 30 odstotkov izvoza oziroma znašajo skoraj toliko, kolikor skupni izvoz kmetijskih pridelkov. Tak neblagovni »izvoz« (gre predvsem za prevozne in druge trgovinske usluge) ima zagotovljen plama, ker zaradi zemljepisnega položaja naše države stalno narašča interes inozemstva za prevoz blaga preko Jugoslavije in za naše prevozne usluge. Velika prednost, ki jo ima prodaja teh uslug, je tudi v tem, da to prodajo na notranjem tržišču mnogo manj obetujemo kakor izvoz blaga. Razen tega odpadejo veliki stroški v zvezi s plasmajem in izravnavo domačih in tujih cen.

Neblagovni dohodki se gibljejo takole (v milijardah din):

	1956	1957
Pomorski promet	9,5	11,7
Železniški promet	5,5	5,5
Rečni promet	1,3	1,8
Druge trgovinske usluge	4,9	6,3
Turizem	2,1	3
Drugo	5,3	6,8

Ti rezultati so bili torej doseženi predvsem v gospodarskih vejah, v katerih investicije niso bile velike. Sploh je mogoče pri tej vrsti uslug inozemstvu doseči znatno večje učinke brez posebno velikih investicij in v kratki dobi. Toliko bolj bo koristno, če posvetimo v investicijski politiki temu pozornost, posebno, če upoštevamo, da je čist devizni dotok od tega poslovanja (dohodki zmanjšani za izdatke) šele v letošnjem letu dosegel predvojno raven, medtem ko so neizkoriščene možnosti mnogo večje, posebno pa v prometu in v turizmu.

Spremembe v strukturi investicij

Podatki za devet mesecev letošnjega leta govorijo o tem, da se investicije še naprej realizirajo večinoma tako, kakor je bilo določeno z družbenim planom in v skladu z osnovnimi zamislimi gospodarske politike. Kot dve najbolj pomembni značilnosti lahko navedemo povečanje deleža gospodarskih organizacij ter komun in sprememba strukture investiranja v korist kmetijstva in negospodarskih investicij.

Realizacija investicij po nosilcih investicij je naslednja (v milijardah din):

	9 mesecev 1956	9 mesecev 1957	Indeks
Zvezne investicije	70	66,7	95
Investicije ljudskih rep. in odborov	61,8	104,5	169
Investicije gospodarskih organizacij (z amortizacijo)	98	131	134

Kakor vidimo, se zvezne investicije realizirajo bolj počasi kakor lani. Te so tudi izpod planskih predvidevanj, kar ne moremo oceniti kot ugodno, ker gre tu predvsem za investicije, ki so važne za nadaljnji razvoj gospodarstva. Vendar se je položaj v tem pogledu v zadnjem času nekoliko popravil.

Po drugi strani je pozitivno povečanje deleža investicij ljudskih odborov, posebno pa gospodarskih organizacij, ki imajo na voljo čedalje večje možnosti za povečanje in napredek svojih zmogljivosti.

Gospodarske investicije so znašale v osmih mesecih lanskega leta 165 milijard, letos pa v enakem razdobju 200 milijard in se je torej njihov znesek povečal. Njihov delež v skupnih investicijah pa se je zmanjšal, ker so hkrati negospodarske investicije, posebno pa stanovanjsko komunalne naraščale hitreje.

Znotraj samih gospodarskih investicij so se razmerja spremenila. Posamezna gospodarska področja so sodelovala v skupnih investicijah v gospodarstvu (v odstotkih):

	8 mesecev 1956	8 mesecev 1957
Industrija in rudarstvo	47,5	44
Kmetijstvo	8,7	11,5
Gozdarstvo	1,7	2,2
Gradbeništvo	5,4	4
Promet	29	30
Trgovina	6,7	6,6
Obrt	1	1,5

Taka struktura se že približuje tisti, ki jo v povprečju določa predlagani perspektivni plan. Edino pomembnejši odmik je pri kmetijstvu. Njegov delež pa se je vendarle znatno povečal v primerjavi s prejšnjimi leti, pa še vedno narašča.